

Rudzka perełka na szlaku ERIH

Wielki Piec Huty „Pokój” został wpisany na Europejski Szlak Dziedzictwa Przemysłowego – ERIH (European Route of Industrial Heritage). – To kolejny krok w pracach nad rewitalizacją naszej perełki – mówi prezydent miasta Grażyna Dziedzic. Rudzki zabytek znalazł się na prestiżowej liście obok m.in. Narodowego Muzeum Górnictwa Węglowego Anglii, belgijskiego Muzeum Archeologii Przemysłowej i Włókiennictwa czy holenderskiego Muzeum Tramwajów Parowych Hoorn-Medemblik. Wizytówkę obiektu można już znaleźć na stronie www.erih.net.

Europejski Szlak Dziedzictwa Przemysłowego to jedyny na taką skalę szlak zabytków industrialnych na Starym Kontynencie. Łączy ponad 1850 obiektów, w tym 17 z Polski. Są to m.in.: obiekty światowego dziedzictwa UNESCO jak Muzeum Żup Krakowskich – Kopalnia Soli „Wieliczka”, Kopalnia Srebra w Tarnowskich Górach, a także Muzeum Browaru Żywiec czy bydgoskie Explozeum. Warto dodać, że poszczególne zabytki tworzą szlaki regionalne, także wchodzące w skład ERIH. Obecnie jest ich 20, w tym Szlak Zabytków Techniki Województwa Śląskiego, do którego należy zabytkowa kolonia robotnicza Ficinus w Rudzie Śląskiej.

– ERIH jest jednym z prestiżowych Europejskich Szlaków Kulturowych Rady Europy – mówi dr Adam Hajduga, Wiceprezydent ERIH i reprezentant krajowy tej sieci w Polsce. – Osobiście bardzo się cieszę, że Wielki Piec Huty „Pokój” z miasta, w którym się urodziłem, dołączył do tego zacnego grona. To bardzo ważne, aby pamiętać co uczyniło nas tym, kim jesteśmy, a przecież nie byłoby Nowego Bytomia bez huty. Jestem przekonany, że za jakiś czas ten symbol otrzyma nowe życie – podkreśla.

ERIH jest koordynowany przez stowarzyszenie o tej samej nazwie, które zostało powołane w 1999 roku w celu zabezpieczenia, ochrony, zwiększenia świadomości społecznej o

wartości zabytków industrialnych oraz ich promocji. Ważnym aspektem jego działalności są coroczne konferencje, projekty skierowane do członków sieci i wizyty studyjne dające możliwość wymiany doświadczeń i dobrych praktyk w zakresie poszukiwań najbardziej efektywnych sposobów rewitalizacji obiektów i przywrócenia im funkcji użytkowych. Obecnie stowarzyszenie liczy ponad 300 członków z 26 państw.

– Przykładem zabytku, który jest dla nas inspiracją i wzorem w pracach nad rewitalizacją naszej perełki jest „Weltkulturerbe Völklinger Hütte” – mówi prezydent Dziedzic. – Przez wiele lat funkcjonowała tam największa huta w Niemczech, a dziś obiekt jest wpisany na listę światowego dziedzictwa UNESCO, ma setki tysięcy zwiedzających, jest miejscem unikatowych wystaw i koncertów – mówi. – Mam nadzieję, że współpraca w ramach ERIH pomoże skutecznie ubiegać się o środki na realizację projektu rewitalizacji Wielkiego Pieca. Wierzę, że będzie to miejsce, z którego wszyscy będziemy dumni – podkreśla prezydent miasta.

Przypomnijmy, że Wielki Piec Hutniczy wchodził pierwotnie w skład zabudowań nowobytomskiej Huty „Pokój”, która została założona w 1840 roku. Obiekt został uruchomiony w 1968 roku. Budowa urządzenia trwała zaledwie 105 dni, zamiast szacowanego 1,5 roku. Wzniesiono go w głębi zakładu, a następnie przesunięto we właściwą lokalizację za pomocą stalowych lin. Po niespełna 20 latach funkcjonowania Wielki Piec okazał się przestarzały i nieefektywny, w związku z czym zdecydowano o jego modernizacji. Prace remontowe ukończono w 1987 roku. Zmieniono wówczas profil produkcyjny urządzenia, przedstawiając je na wytop żelazomanganu. Huta „Pokój” była wtedy jedynym w kraju producentem tego stopu.

Kolejna modernizacja urządzenia miała miejsce w latach 1995-1997, jednak na wznowienie produkcji zdecydowano się dopiero w 2004 roku. Obiekt przejęło wówczas Konsorcjum „Eurostal Inwestycje”, przekształcone wkrótce w Stalmag Sp. z o.o. Wysoka awaryjność urządzenia oraz negatywny wpływ odpadów produkcyjnych na środowisko szybko zdecydowały o ostatecznym

wygaszeniu Wielkiego Pieca, co nastąpiło w lutym 2005 roku. Pod koniec 2012 r. decyzją Śląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Katowicach wpisany został do rejestru zabytków.

Miasto stało się formalnym właścicielem Wielkiego Pieca pod koniec 2018 r. i po paru miesiącach ogłosiło międzynarodowy konkurs architektoniczny na opracowanie koncepcji jego zagospodarowania, do którego zgłosiło się 96 pracowni projektowych i architektów. Autorem najlepszego projektu okazał się „eM4. Pracownia Architektury. Brataniec” z Krakowa. Zwycięska koncepcja zakłada powstanie platformy widokowej wraz ze ścieżką dydaktyczną, adaptację budynku sterowni i maszynowni na cele muzealne oraz budowę nowego obiektu „zawieszonego” w powietrzu, w którym znajdzie się m.in. część ekspozycyjna i wystawiennicza oraz strefa wypoczynku i spotkań. Budynek ma mieć tzw. „zielony dach”, który pozwoli na zwiększenie powierzchni biologicznie czynnej i retencję wód deszczowych. Pod budynkiem będzie m.in. plac zabaw nawiązujący do tradycji hutniczej.

– Teraz czas na opracowanie projektu budowlanego, na co mamy zarezerwowany w tegorocznym budżecie 1 mln zł – informuje dr inż. arch. Łukasz Urbańczyk, Miejski Konserwator Zabytków. – Poza tym szukamy zewnętrznych źródeł finansowania samej inwestycji. Na pewno pozyskany przez nas certyfikat i znalezienie się na liście tak ważnych zabytków przemysłowych pomoże nam w tych działaniach – dodaje.

Źródło: UM Ruda Śląska